

Millega oleme tegelenud ja mida saavutanud?

Munitsipaalmajade renoveerimine

Nagu te olete külavahel tähele pannud, on kolm valla munitsipaalmaja saanud uued punased kued. Majad soojustati kaasaegsete materjalidega, vahetati kõik avatäited, suurendati terrassid ja trepid, majadel on uued katused.

Nende hoonete soojustamistöödeks taotles Ruhnu vald raha Väikesaarte programmist maksimumsummas 130 000 €, lisades sellele omafinantseeringu osa ja arvestatava summa valla eelarvest täiendavateks töödeks, mida esialgne projekt ei kajastanud.

Kokku tehti munitsipaalmajade renoveerimistööd summas 176 040 EUR. Liivaaugu hoones panustas mõnusama elukeskkonna loomisel rahaliselt ka üürnik ise. Hetkel on kõik korterid täidetud elanikega, kes on peamiselt õpetajad.

Samuti on sõlmitud leping riigilt saadud Piiri 2 munitsipaalmaja renoveerimiseks, mille tööd algavad tuleva aasta alguses.

Laululava arendamine

Paigaldasime laululavale maa-aluse elektrikaabli esinatele ja elektrikiibi ürituse ajal tootlustusteenust pakkuvatele ettevõtjatele. Tööd said valmis suve alguses ja tippüritus oli Smilersi kontsert, mis kasutas kõiki neid võimalusi, mis on loodud.

Kohal oli üle 250 inimese, mis on Ruhnu mõistes väga suur number. Bändi tõi saarele Ruhnu metseen Aivar Pohlak, kes ise ei saanud kahjuks kaatri mootoririkke tõttu kontserdil osaleda.

Järgmine etapp on laululava katuse vahetamine ning terrassi suurendamine. Raha

Liivaaugu hoones panustas mõnusama elukeskkonna loomisel rahaliselt ka üürnik ise. FOTO: Andre Nõu

Smilersi kontserdil oli üle 250 külastaja.

Ruhnu põrguinglid.

selleks saime Kanada Eestlaste ühenduselt Akadeemilised Kanada Eesti Naised (A.K.E.N.), kes võttis meiega ühendust ja palus teha nimekirja väikeprojektidest, mida toetada enda vahenditega.

Ühingu komisjon valis välja kaks tegevust, milleks on kvaliteetse (interneti teel) õppe tagamiseks tehniliste vahendite

soetamine Orissaare muusikakoolis käivitate Ruhnu õpilastele ja laululava parendustööd.

Talvised laevühendused

Aasta 2020 oli laev Amalie ja puksiir Panda tellimiste mõttes erandlik, kuna laevareiside tellimiste rahastamine ja kor-

raldamine toimus läbi valla. Nimelt saime riigipoole rahastuse talviste reiside tellimiseks summas 17 000 EUR.

Laevad on täislastis ehitusmaterjali ja suuremate masinatega ning tagasi minnes laaditud jäätmete ja vanarauaga. See on väga suureks abiks kohalikele ettevõtjatele, elanikele ja vallavalitsusele.

Ruhnu vallavalitsus

Koolilaste luuletused

Kui jõulumees ma oleksin, maad näha polekski, ainult lund, ainult lund, ja kui algab päevatund, Jüri üles ärataks, traktorisse kārataks, lapsed tahtvat saanisõitu, kogu küla, kogu õhtu. Kui mina oleks jõuluvana, kõik saanilt lükkaksin ma maha, sest rõõm ju peitub seal, kes ainsana on saani peal.
/Iti, 9. klass/

Tere, kallid jõulumees! Mul on soov siin kirja sees. Soovin jõuluks palju lund, näen sest iga päev ma und. Tahan lumes möllata, koos õe ja vennaga hullata. Tahaks ehitada lumelinna ja siis sinna mängima minna.
/Matilda, 1. klass/

Huumorinurk

Mitteametlikud teadaanded.

Ruhnu vallavalitsus on koostanud vallale uue taandarengukava, millega saab tutvuda valla kodulehel. Ettepanekuid taandarengukava parandamiseks võib saata kuu aja jooksul e-postil kihnu@kihnu.ee.

Ruhnu vallavalitsuse kontori sisevõrgu wifi parool on TeReS6beRH2kk3R!

Ruhnu vallavalitsusel ebaõnnestus sellel aastal suure riigihange kokku lükkamine riigiteelt lume puudumisel. Küll aga õnnestus riigiteid riisuda.

Koostöös Saaremaa vallaga käivad läbirääkimised Ventspils-Ringsu-Mõntu laevaliini käivitamise üle. Sellega seoses on küla keskele planeeritud rajada ringristmik liikluse sujuvamaks korraldamiseks ja sadam-küla teele viadukt metsloomadele. Projekti toetab Euroopa Liit.

Keskonnaministeeriumil on lõpufaasis Euroopa piisoni karjatamistoetuse eelnõu. Soositud on just väikesaared, sest seal saab loom omasoodu elada.

Mida küla pealt ka kuulda on...

Kuuldavasti soovivad Tungi poisid oma vanad mõrrad uute muttide* vastu välja vahetada.

Timu poisid pakkusid nende vanade mõrdade vastu oma uusi mesitarusid. Need nõudvat liiga palju tööd-tegemist, pole seda väärt. Kaarel aitas hädast välja ja viis Tungi poistele kahe peale kolm siivõrku ja ühe musta

Manija kitse.

Jüri mõtles: kui ta mõtleks, siis ta mõtleks, juhul kui see on tõsine mõte, selle mõtte mõttekuse peale, mis tal on mõttes, oma mõttes.

Küla peal on kosta siit-sealt äriplaan. Üks nendest: poisid, teeme saekaatri ja hakkame saagima 20x20 mm leplialiste. Tead,

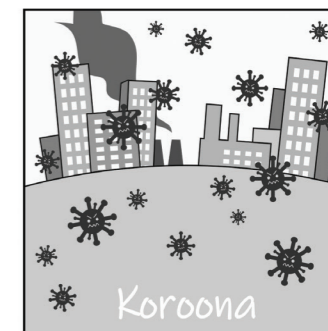
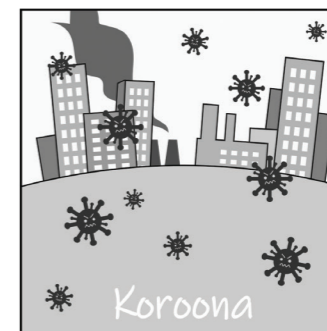
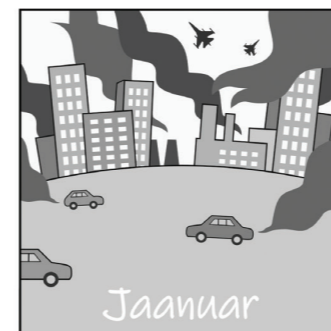
kui hea on neid mandrilt toodud lauamaterjali staabeldamisliistuudeks panna. Kõik telliks.

Pssst... kuuldavasti ei suuda vallavalitsus saarele inimesi meelitada ja ma otsustasin saarele papagoide tuua, et oleks kellegagi talvel juttu ajada.

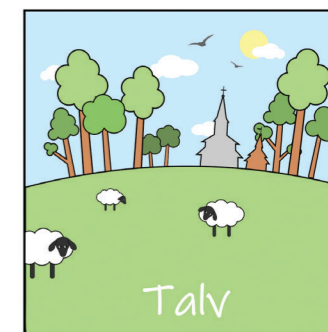
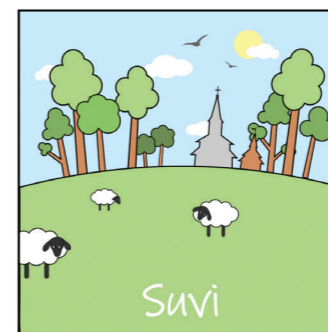
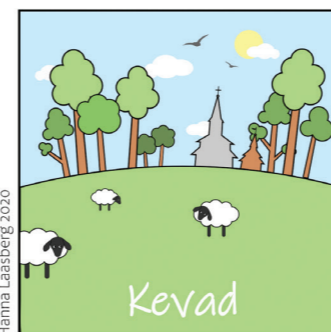
* mutt - kihnu keeles võrk

AASTA 2020

Ülejäänud maailm:

Ruhnu:

Laste visioonid

Kui olen umbes 20aastane, siis hakkab Ruhnus käima suvel. Tulen siia kas oma õe või sõpradega. Suvel üritan nii kaua kui võimalik siin viibida. Kui ma saan lapsed, siis toon siia ka nemad, et ma saaksin oma perega siin toredalt aega veeta. (Liisa Jõe)

Küllastaksin oma vanemaid pidevalt. Veedaksin Ruhnus oma vabad suved. Küllastaksin oma lastega saart, teades, et ise siin üles kasvasin. Ruhnu on hea koht, kus teha pere ühinemisi. Siia elama vist päris ei tuleks, aga armsaks kohaks jääks see alati. (Iti Lauk)

Kui ma olen suur, siis arvatavasti hakkab käima Ruhnus igal aastal. Võib-olla puhkustel või suvel, sest siis saab ujuda ja looduses matkata. Siin töötada ma ei tahaks, aga oma mehe ja lapsed tooks küll Ruhnu puhkama. Mulle jääb Ruhnu alati armsaks ja meelde. (Helene Jõe)

Ma elaksin tulevikus samas kohas, Rähni talus.

Käiksin suvel Ruhnus ja uuel aastal ka. Hoollitseksin kanade ja hanede eest koos Kristiga. Tuleksin teistega Ruhnu külla ja läheksin mere äärde ujuma suvel. (Mihkel Treimann)

Kõigepealt, kui kool lõpeb, tahan minna gümnasiumi ja ülikooli. Tahan saada kõrghariduse. Siis tahan õppida infotehnoloogiat, sest siis saan hea töökoha, esialgu võib-olla Tallinnas. Seejärel tulen Ruhnu tagasi ja teen arvutitööd Ruhnus. Ma tahan ehitada endale maja Ruhnu. (Mattias Kesksaik)

Kuhu minna?

Kepikõnniklubi Turbokepid ootab oma ridadesse uusi liikmeid. Õhtuti kõnnitakse regulaarselt Ruhnu metsateedel. Kõik on oodatud. Liigutakse hajutatud gruppis. Kontakt M. Riisenberg

Jõusaali kasutamine

Jõusaal asub töökoja hoones ja kõik huvilised saavad seda kasutada igal ajal. Kontakt M. Riisenberg

Ruhnus, Vormsis, Naissaarel, Pakri saartel ja mandril asuvad tagastatud maad

MTÜ Eesti Saarte Kogu liikmete (19 saart) kogukonnad on korduvalt arutanud Rootsis elavate maaomanike varade saatust saartel, mis mõjutab täna ja tulevikus kogukonna jätkusuutlikku elukorraldust.

Palju on maid, mis on pere- meheliku hooleta ning mida saarte elanikud ei saa kasutada ega rendile võtta, sest kohalikul omavalitsusel puuduvad Rootsis elavate isikute kontaktandmed, kui vara on üle läinud järgmisele põlvkonnale ja Eesti kinnistusregistris on andmed muutmata.

Eesti vanasõnadki ütlevad: Narri põldu üks kord, põld narrib sind üheksa korda; Mis peremees jätab, see mets võtab.

Eesti Saarte Kogu (ESK) on huvitatud, et maaomanikud saartel (Eestirootslaste Kultuuriomavalitsus lisab rannarootsi asualade mandriosa) müüksid oma kinnistud eeskätt püsielanikele.

Või vähemalt teeksid esimese pakkumise ja teavituse kohalikele kogukonnale. ESK taunib saarte maade müüki üksikutele tegijatele väljastpoolt saari, kes pahahtigi maad ja metsa investeeringuna kokku ostavad, kuid ei ole huvitatud maade sihipärasest kasutamisest.

Niiviisi võetakse saarte kogukondadel võimalus areneda ja asustada saari jätkusuutlikul moel, sest maa kui elatusallikas on saartel eriti oluline ja eba-kindlus selles vallas põhjustab senise maahoolduse katkemist ja isegi püsielanike lahkumist saarelt.

Maaomanike tegevusetuse tulemusena võivad saared ja Noarootsi muutuda suvituspiirkondadeks hooajaliste ja ajutiste elanikega, kelle peamine eesmärk ja tegevus saarel on jõudeolek, puhkamine. Kahjuks ei ole paljudele nn. "uusasukatele" ka kodukoha kultuur ja ajalugu olulised.

Häid näiteid võib tuua Ruhnu saarelt, kus paljud rootslastest maaomanikud on sõlminud

ruhnlastega tähtajatud maaka- sutuslepingud kohustusega maid sihtotstarbeliselt hooldada. Kuna enamik põllumajanduslikke maid asub Natura 2000 kaitsealal, siis parim viis selleks on karjatamine.

Ruhnus on praegu ca 200 lammast ja 50 veist, kes hooldavad looduslikke rohumaid ja kaitsevad sellega saart võsastumise /metsastumise eest. Ruhnus on siiani, nagu ka vanal rootsi ajal, valdavalt põlistõud, kes on vastupidavad ja looduses hästi kohanenud, saades peaaegu iseseisvalt hakkama.

Need on eesti maakarja veised ja eesti (Ruhnu) maalambad. Ruhnu maalammaste vill on väga mitmekesine nii struktuurilt kui ka värvilt, varieerudes säravvalgest süsimustani, mille vahele jääb arvukalt erinevaid halle, pruune ja beeže toone.

**Eesti vanasõnadki ütlevad:
Narri põldu üks kord, põld
narrib sind üheksa korda;
Mis peremees jätab,
see mets võtab.**

Ideaalne kombinatsioon Ruhnu mustriga sukkade-sokkide ja kinnaste tegemiseks nagu meie eelkäijad seda tegid sadu aastaid tagasi. Ja nii teeme meiega. Villad ketrame lõngaks ja lõngast koome vanad ruhnurootsi mustrid sukkadesse, sokkidesse, kinnastesse....

Mõned lõngad värvime taimedega, kui vaja Ruhnu vestile sinist, kollast või punast triipu lisada ning koome kangaks. Ruhnu seelikule sobib lambamust ja -valge.

Ruhnu rahvariiede, ka üksikesemetega sokid, vestid, kindad - kandmine on au sees ja eriti soe tunne on kanda oma saare riideid, mis tehtud oma saare lammaste villast.

Ning kultuuripärand on hoidud, kaitstud ja omakorda edasi pärandatud. Aitäh ruhnuroots-

lastele ja kõikidele neile, kes on talitanud ka mujal kohalikkude kogukonda toetavalt!

Meie soovitud:

- Tehke oma vara/maade osas otsus täna. Kui te ei soovi seda müüa täna, siis ärge jätke pärandit omanikuta selliselt, et järgmine pärijate ring ei suuda jõuda ühisotsusele oma vara saatuse osas ning terveteks kümnenditeks jäetakse maa hooldamata. Korrastage andmed Eesti kinnistusregistris. Abi saate küsida kohalikest omavalitsusest.

- Kohalikul omavalitsusel on olemas ülevaade toimivast maakasutusest ja inimestest, kes elavad aastaringelt saarel ja on tegelikult huvitatud maa jätkuvast kasutamisest või kasutusse võtmisest.

Kui te ei soovi maid müüa, siis andke need rendile püsielanikust maaharijale. Kui soovite müüa maad, siis müüge vahendustasuta ja õiglase hinnaga püsielanikule tingimusel, et maa on ostja kasutuses teatud hulk aastaid ja seda saab edasi müüa ainult samadel tingimustel teisele püsielanikule.

Selliselt teete häid otsuseid ja toetate teadlikult rannarootsi kultuuripärandi säilimist saartel ja mujal, sest püsivalt kodukohaga seotud tugevad kogukonnad on huvitatud kodukoha kultuuriloost ja need kogukonnad saavad arendada ja hoida rannarootsi kultuuripärandit keskkonnas, kus lugu alguse sai.

Teavitage müügi või rendile andmise soovist kohalike omavalitsust, sest enamikel saartel on puudus haritavast maast.

Juhul, kui usaldus kohaliku omavalitsuse tegevuse vastu on vähenenud, siis võite pöörduda Eestirootslaste Kultuuriomavalitsuse poole, kes koostöös Eesti Saarte Koguga viib maaomaniku kokku ostuhuvilisest püsielanikuga.

**Eesti Saarte Kogu
Riina Kaljulaid, Jana Stahl**

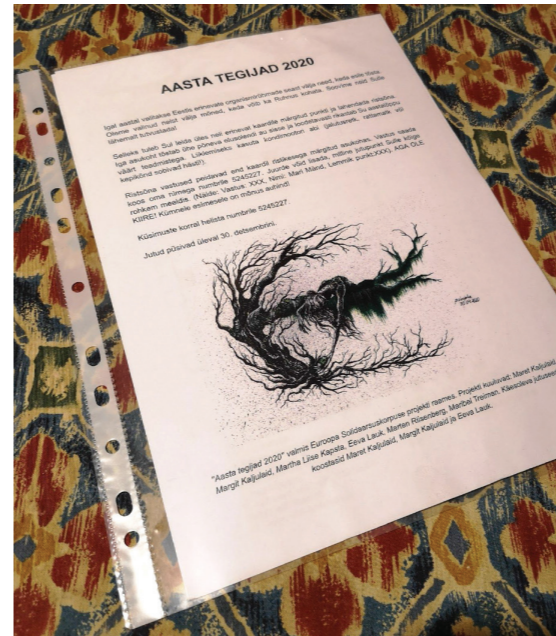
Detsember 2020 – talisuplus.

Oktoober 2020 – "Terve ja kokkuhoidev Ruhnu!" meeskond Üksiku puu laiul.

September 2020 – Anne Miksoni veinitegemise koolitus.

Detsember 2020 – jutuseeria.

Detsember 2020 – kepikõnniklubi Turbokepid.

Euroopa Solidaarsuskorpuse projekt "Terve ja kokkuhoidev Ruhnu!"

Sel sügisel on saarel käivitunud Euroopa solidaarsuskorpuse projekt "Terve ja kokkuhoidev Ruhnu!", mille jooksul kaasavad noored igas vanuses kohalikke tervise- liikumisele ja aktiivsele elustiilile.

Ettevõtmise eesmärk on hoida heas vormis nii ruhnlaste füüsilist kui vaimset tervist. Septembri- ja oktoobrikuu

jooksul on saarel toimunud Anne Miksoni õpetussõnade järgi koduveini koolitus ning ülepäeviti kell 19 stardib Luise poe eest kepikõnni seltskond, et teha koos ca tunnine reibas metsakõnd.

Samuti on mööda Ruhnut metsa välle üles seatud jutuseeria, mille iga ruhnlane endale sobival ajal enne 30. detsembrit läbi saab jalutada. Liitujaid oo-

tab ka talisuplusklubi!

Projekti eestvedajad Maret, Eeva, Maribel, Margit, Marten ja Liise kutsuvad ja julgustavad igas vanuses külaelanikke juba käimasolevatest tegevustest osa võtma.

Aasta kõige pimedamal ajal kulub meist igapäevise ära liikumise ja koostegemine. Tegevuskava aina täieneb ning veel uusi aksioone on oodata

juba peagi.

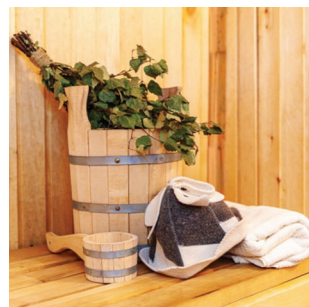
Euroopa Solidaarsuskorpus on Euroopa Liidu uus programm, mis annab Euroopa noortele ja organisatsioonidele võimaluse rajada ühiselt hoolivam ühiskond, reageerides ühiskondlikele väljakutsetele hariduse, kultuuri, noorsootöö, keskkonna, sotsiaalteenuste, inimõiguste jt valdkondades.

Martha Liise Kapsta

Saunakultuur Ruhnu saarel on oluline osa elust

Kui inimene mandrilt või suurematelt saartelt tahab käega vastu rinda tagada ning väita, et nende jaoks on saun sama oluline, siis sama ei ole siin midagi. Meil siin mikroklimas on saun oma algupärase mõtte tagasi saanud eriti tugevalt.

Elades kümnete miilide kaugusel kujunenud infrastruktuuriga asulate peibutavatest tuledest, pole meil meelelahutuseks, kokku saamiseks ja ka poliitika arutamiseks paremat kohta kui saun. Ja vanasti täitis saun täpselt sama rolli ka populaarsemates asulates.

Suured basseinide ja erinevate protseduuridega saunamajad olid pidevalt küdemas ning ootasid jõukaid ja vaeseid oma kuumade seinte vahele. Alasti olid kõik võrdsemad.

Hetkeühiskond on meelestatud gramm privaatsemalt ning ihu proovitakse pigem peita sokkidesse ja kurguni kinni nõõbitud kampsunitesse. Kaela krutitud sallid aitavad hoida privaatsust. Pähe tiritud mütsid ei reeda kiilakat ega lokilammast.

Ruhnu saarel oleme sellest stigmast vabamad ning üheskoos saunatades tunneme teineteist paremini. Oleme mõistvamad ja hinges ilusamad.

Saun on koht, kuhu astume meeleldi rohkem kui kord nädalas. Tervisele kaasnevaid kasusid pole tarvis siinkohal isegi mainida.

Saunameelsus on hüve ja luksus ning kas pole mitte imeline, kui su lemmik meelelahutus on tervisele kasulik, hoiab sõbrad koos ning ei maksa mitte midagi.

Minu koolipäev: 10. detsember 2020

Jõuan maailma ilusaimasse koolimajja 7.55. Pimedusse mattunud külas on Ruhnu kool nagu tuledesäras jõulukuusk. Üks valgusti on küll katki, aga Heiki lubas selle ära vahetada. Koos minuga saabub Amanda. Ta süütab söögitoa laudadel küünlad. Ikkagi jõulueelne aeg.

Meil on olemas ka jõulukuusk, mille Jüri eile metsast tõi. See ootab välistrepil oma saatust. Kuhu ja kuidas me ta ehime, on veel lahtine.

Eilsete koroonauudiste valguses me tavalist jõulupidu koolimajas pidada ei saa.

Ka jõulunäidend „Nukitsamees“ lükkub teadmata ajaks edasi. Jõuluvana müidugi tuleb, kingitused ka, aga see kõik toimub sellel aastal õues.

Esimene tund algab 8.10. See on 5. ja 6. klassi loodusõpetuse liitund. Mattiasega hakkame õppima mahepõllundust ja biotõrjet, Matildaga eriilmelisi Eesti jõgesid. Liitund on ka õpetaja Gätlinil matemaatikaklassis, kus 7. ja 8. klass õpivad koos korrutise ja jagatise astendamist ja kordavad võrrandite lahendamist.

Helistan Jürile ja uurin, miks Mattias pole kooli jõudnud. Selgub, et magas sisse. Seda juhtub õnneks aga haruharva. Pole hullu!

8.45 on koolimaja juba tavapäraselt saginat täis. Saabuvad

On kummalised ajad, aga Ruhnu koolil läheb sellele vaatamata hästi.

FOTO: Reigo Jõe

lastehoiulapsed Õnne Lii, Villu ja Renee. Väikestega laulab, meisterdab ja mängib Kristi, et anda laste emadele võimalus samal ajal tunde anda.

Köögist hakkab kostma nõude klirinat, mis annab tunnistust sellest, et tööle on saabunud armastatud koolikokk Elvi. Täna

päeva muudab eriliseks teadmine, et lõunasöögiks on lasanje. See on läbi paljude aastate koolipere vaieldamatu lemmikroog.

Kell 11.00 helistab raamatupidaja Ülle ja tahab teada, kas midagi linnast vaja. Ja nagu ikka, ongi vaja. Vajame järgmiseks nädalaks söögi kojuveoks sooja-

pidavaid karpe ja 10 kg pähkleid, mandleid, kuivatatud aprikoose ja jõhvikaide. Otsustasime õpetajatega, et sellel aastal ei saa Ruhnu lapsed jõuluvanalt traditsioonilist kommipakki, vaid tervislikud pähkli-puuvilja kotid.

11.10 annan KUKU raadiotele intervjuu ja selgitan, kuidas on

järgmisel nädalal koolitöö korraldatud.

11.15 selgitan sama asja Kadi raadiotele.

Kell 12.00 algab 4.- 9. klassi rootsi keel. Juba teist aastat toimub see tund distantsõppe vormis. Meie armas õpetaja Kai Sommer viibib ise samal ajal Pärnus. Lapsi klassiruumis toetab tavaliselt Johannes, täna aga Külli. Lihtsama teksti mõistmine ja koostamine hakkab juba jõukohaseks muutuma.

Mina istun aga oma klassis, vastan meilidele, valmistan homseid tunde ette ja kuulan muusikaklassist kostvat imeilusat talvelaulu. Õues sajab lund.

Kell 16.00 on lastevanemate koosolek. Räägime läbi järgmisel nädalal toimuvad muudatused. Tavapäraselt koolinädalat ei tule. Väiksematele klassidele anname mängulisi ja loomingulisi ülesandeid, suurematel toimuvad vaid individuaalsed konsultatsioonid. Teeme nii, nagu ettekirjutused on. Mingeid erisusi Ruhnu, Kihnu ja Muhu valla pöördumisele koolitööd tavalisel moel jätkata ei järgnenud.

Kell 17.30 sulen enda järel koolimaja ukse, et see homme hommikul jälle avada. On kummalised ajad, aga Ruhnu koolil läheb sellele vaatamata hästi.

Kristel Lauk
Ruhnu Põhikooli direktor

Neil päevil läks trükikotta Ruhnu Ajaraamatu seeria V raamat, seekord alapealkirjaga „Ruhnu vanadel postkaartidel“.

Buldersi talu tegemised

Neil päevil läks trükikotta Ruhnu Ajaraamatu seeria V raamat, seekord alapealkirjaga „Ruhnu vanadel postkaartidel“. Nagu pealkiri ütleb, koosneb raamat Ruhnu-temalistest postkaartidest.

Esimesed postkaardid Ruhnu vaadetele trükiti juba eelmise sajandi algul, varasemad ehk isegi veel varem.

Igatahes on esimesed posttemplid kaartidel juba aastast 1901.

Suurem hulk postkaarte on pärit 1930. aastatest, kui vaatekaarte nii vaatamisväärsustest, külamaastikest kui kohalikest elanikest valmistati paljude piltnike ja kirjastuste poolt. Raamatus on 112 lk, mida on eelmistega võrreldes poognajagu rohkem. Raamatu kirjastamist rahastab Buldersi talu rahvas.

Järgmisel aastal peaks raamatuna trükivalgust nägema F. Ekmani 1847. aastal ilmunud „Beskrifning om Runö i Liffland“ eestikeelne tõlge „Kirjeldusi Ruhnus Liivimaal“.

Tõlkija on Ivar Rüütli, kel on vanade rootsikeelsete tekstide tõlkimisel suur kogemus. Aasta algul tõlge toimetatakse ja kõigi eelduste

kohaselt on raamat suveks lugejate laual.

Ekman oli 1842-1843 Ruhnu kirikuõpetajaks, kes haritud mehena oskas hinnata Ruhnu suletud elu omanäolisust ja kirjutas oma tähelepanekud raamatuks.

Teos sisaldab ka olulist infot varasematest kirikuraamatutest, nii kirikuõpetajate kui koguduse elu kohta.

Raamatu tõlkimist rahastas kultuuriministerium rahvakultuuri keskuse kaudu, toimetamist ja trükkimist on lubanud toetada Ruhnu vald ja Rannarootsi muuseum.

Kaarel Lauk

Ruhnu vabatahtlik jõuluvana lastele kinke toomas.

FOTOD: Andre Nõu